

Листа на идентификувани системски значајни банки

Согласно со регулативата¹, Народната банка на Република Северна Македонија е должна најмалку еднаш годишно да изврши ажурирање на пресметките за идентификување на системски значајните банки во Република Северна Македонија, да го утврди заштитниот слој на капиталот за секоја системски значајна банка и најдоцна до 30 април годината, да ги објави идентификуваните системски значајни банки на својата интернет-страница.

Системската значајност на одделните банки не треба да се поврзува со профилот на ризик на поединечните банки, туку е показател исклучиво за нивната значајност за банкарскиот систем и економијата. Имајќи ја предвид големината и обемот и видот на активности и услуги коишто ги вршат, како и пазарниот сегмент којшто го покриваат, евентуалните проблеми во овие банки може да влијаат врз целокупниот банкарски и финансиски систем и економијата во целина. Со оглед на ова, заштитниот слој на капиталот за системски значајните банки има за цел дополнително да ја зголеми отпорноста на овие банки, коишто имаат системска значајност.

При оцената на системската значајност, Народната банка го применува квантитативниот пристап, односно критериумите и квантитативните показатели определени во главата II од Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки. Квантитативниот пристап за идентификување на системски значајните банки се заснова врз четири критериуми на системска значајност: големина, заменливост, поврзаност и сложеност. Секој критериум има еднаков придонес (еднаков пондер на значајност) во утврдувањето на сумарната оценка за системската значајност на секоја банка и се состои од еден или повеќе квантитативни показатели, коишто се пресметуваат како учество на банката во вкупниот банкарски систем, за позицијата којашто е наведена во секој од показателите. Секој од квантитативните показатели има подеднакво значење, односно има ист пондер на значење во рамките на секој критериум. Врз основа на квантитативните показатели вклучени во одделните критериуми се определува значајноста на секоја банка според секој критериум.

¹ Законот за банките („Службен весник на РМ“ бр. бр.67/07, 90/09, 67/10, 26/13, 15/15, 153/15, 190/16 и 7/19), <http://www.nbrm.mk/ns-newsarticle-zakon-za-bankite.nspix>, Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки („Службен весник на РМ“ бр. 26/17), http://www.nbrm.mk/content/Regulativa/Upatstvo_Odluka_identifikuvanje_sistemska_znacajni_banki.pdf и Упатството за спроведување на Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки („Службен весник на РМ“ бр.34/17), http://www.nbrm.mk/content/Regulativa/Upatstvo_Odluka_identifikuvanje_sistemska_znacajni_banki.pdf.

Критериуми на системска значајност и квантитативни показатели

Критериум на системска значајност (пондер на значајност)	Квантитативен показател (се пресметува за секоја банка, како сооднос на одделната позиција за секоја банка и истата позиција на ниво на банкарскиот систем)	Пондер на квантитативниот показател во рамки на критериумот	Пондер на квантитативниот показател во вкупната пресметка
Големина (25%)	Билансни и вонбилансни активности	100%	25%
Заменливост (25%)	Кредитната изложеност кон нефинансиските лица	25%	6,25%
	Депозити на нефинансиските лица	25%	6,25%
	Кредитна изложеност кон 20-те најголеми должници нефинансиски лица на ниво на банкарскиот систем	25%	6,25%
	Интрабанкарски платен промет	25%	6,25%
Поврзаност (25%)	Промет на меѓубанкарскиот пазар	33,3%	8,33%
	Промет на девизниот пазар	33,3%	8,33%
	Платен промет преку платните системи	33,3%	8,33%
Сложеност (25%)	Пласмани во и обврски кон странски финансиски институции	50%	12,5%
	Платен промет со странство	50%	12,5%

Врз основа на критериумите и квантитативните показатели, детално прикажани во прилогот бр. 1 од Упатството за спроведување на Одлуката за методологијата за идентификување системски значајни банки (вклучително и начинот на нивната пресметка, изворот на податоците врз основа на кои се пресметуваат овие показатели, како и пондерите на значајност на секој показател во критериумот на кој му припаѓаат и во вкупната пресметка), за секоја банка во Република Северна Македонија се пресметува сумарна оценка за системска значајност, како просек од вредностите пресметани за секој од критериумите за таа банка. „Македонската банка за поддршка на развојот“ АД Скопје е исклучена од пресметките за идентификувањето системски значајни банки во Република Северна Македонија. Согласно со регулативата, сите банки чијашто сумарна оценка е еднаква или поголема од пресечната точка помеѓу системски значајни и системски незначајни банки (утврдена на нивото од 350 базични поени), претставуваат системски значајни банки.

Пресметката за идентификување на системски значајните банки за периодот април 2019 – март 2020 година, е спроведена врз основа на податоците на 31 декември 2018 година. Според оваа пресметка, како системски значајни банки се идентификувани осум банки, односно една банка повеќе во однос на претходната пресметка (според азбучен редослед):

- „Комерцијална банка“ АД Скопје
- „НЛБ банка“ АД Скопје
- „Охридска банка“ АД Скопје
- „ПроКредит банка“ АД Скопје
- „Стопанска банка“ АД Скопје
- „Универзална инвестициона банка“ АД Скопје
- „Халк банка“ АД Скопје
- „Шпаркасе банка Македонија“ АД Скопје.

Системски значајните банки се должни да одржуваат т.н. заштитен слој на капиталот за системски значајни банки. Повисокиот капитал овозможува зајакнување на капиталната позиција на системски значајните банки, со што се зголемува и нивната стабилност и отпорност на потреси, што, пак, придонесува за зајакнување на стабилноста на целокупниот банкарски систем. Висината на заштитниот слој на капиталот на секоја од системски значајните банки се определува според висината на нејзината сумарна оцена.

Согласно со регулативата, Народната банка ја утврдува висината на заштитниот слој на капиталот за системски значајните банки како процент од активата пондерирана за ризиците, преку распоредување на идентификуваните системски значајни банки во пет поткатегории на системска значајност, согласно со вредноста на нивната сумарна оцена. Народната банка ги утврди петте поткатегории на системска значајност, интервалите и големината на интервалите на секоја поткатегија, според податоците со состојба на 31 декември 2016 година, како што е определено во главата III од Упатството за спроведување на методологијата за идентификување системски значајни банки. Така, поткатегиите на системската значајност и интервалите на секоја поткатегија на системска значајност се однесуваат на податоците со состојба на 31 декември 2016 година. Согласно со регулативата, интервалите на одделните поткатегории на системска значајност задолжително се преоценуваат на три години. Веќе од наредната година Народната банка ќе утврди нови интервали на поткатегиите на системска значајност, според новата максимална вредност на системска значајност којашто ќе се добие со новите пресметки, согласно со податоците, коишто ќе се однесуваат на 2019 година, односно со состојба на 31.12.2019 година.

За секоја поткатегија на системска значајност е предвидено различно ниво на заштитен слој на капиталот за системски значајни банки, од 1% до 3,5%. Во продолжение се дадени интервалите на секоја поткатегија на системска значајност и соодветната висина на заштитниот слој на капиталот за системски значајните банки.

Заштитен слој на капиталот за секоја поткатегија на системска значајност

Поткатегија на системска значајност	Интервал на сумарната оцена	Заштитен слој на капиталот за системски значајни банки
5	над 3.178	3,5%
4	над 2.471 до 3.178	2,5%
3	над 1.764 до 2.471	2,0%
2	над 1.057 до 1.764	1,5%
1	350 до 1.057	1,0%

Секоја системски значајна банка се распоредува во една од петте поткатегории на системска значајност, врз основа на сумарната оцена. Според последните пресметки, идентификуваните системски значајни банки треба да одржуваат капитал во висина помеѓу 1% и 2,5% од активата пондерирана според ризиците. Народната банка поединечно ја известува секоја идентификувана системски значајна банка за висината на стапката на заштитниот слој за системска значајност којашто треба да ја одржува, со објаснување за начинот на кој е утврдена таа стапка.

Системски значајните банки коишто се објавени на оваа листа се должни да ја исполнат утврдената висина на заштитниот слој на капиталот најдоцна до 31 март 2020 година. Доколку системски значајната банка не го исполни потребниот износ на заштитен слој на капиталот, имајќи ги предвид и останатите регулаторни капитални барања

(законските капитални барања, дополнителните капитални барања и останатите заштитни слоеви на капиталот), во тој случај следи ограничување на износот од остварената добивка којшто може да го распредели за дивиденди, бонуси и слично. Ова ограничување се движи помеѓу 0% и 100% од добивката, во зависност од висината на недостатокот на редовен основен капитал за исполнување на потребните заштитни слоеви на капиталот. Ваквото ограничување создава поттик остварената добивка да се реинвестира во капитални позиции на банката, наместо да им се исплаќа на сопствениците во вид на дивиденди, што од своја страна ќе го забрза достигнувањето на потребниот заштитен слој на капиталот и зајакнувањето на отпорноста на системски значајната банка.

Народна банка на Република Северна Македонија